

ПРЕДГОВОР

Институт за књижевност и
уметност, Београд

Радови окупљени у другом делу темата „Транскултурне теорије“ резултат су дискусије вођене у јуну 2019. године на Институту за књижевност и уметност у оквиру округлог стола „Транскултурне теорије англографих аутора“. Они представљају наставак расправе о новој културолошкој парадигми обухваћеној појмом *транскултура* и покушавају да оцртају њен теоријски профил, установе њене епистемолошке домете и одреде њен укупни значај у савременим културолошким дебатама. Другим речима, аутори настоје да процене теоријску и практичну валидност транскултуре као феномена који је током протекле две деценије – бар на дискурзивном нивоу – стекао изразиту популарност у академским круговима светске хуманистике.

О чему говоримо кад говоримо о транскултури – покретачко је питање радова објављеним у овом темату. Осмотримо ли макар сасвим површно два појма присутна у кровном термину, појмове „транс“ и „култура“, наслућујемо да је реч о расправи која свој поглед усмерава на феномене изван монокултурног хоризонта, тј. видокруга и делокруга једне појединачне културе. Међутим, тако уопштена дефиниција конкретизује се тек кроз низ даљих питања: Шта је тачан циљ теоријске експедиције преко („транс“) граница једне културе, за чиме се трага у том искораку и шта се на том путу проналази? На концу, или на почетку, шта теоретичари посвећени овој проблематици подразумевају под појмом „култура“, који се у њиховим разматрањима, упркос сразмерно великим концептуалним разликама, доследно трансцендира у корист транскултуре? На трагу тих основних питања могу се пратити сличности, преклапања и дивергенције у схватању транскултурне парадигме код овде представљених мислилаца: Валтера Мињола, Волфганга Велша и Михаила Епштејна.

Подразумева се да у истраживањима примарно усмереним на науку о књижевности радови о транскултурној тематици покрећу питања статуса и значаја литературе, као и питања нових методолошких могућности истраживања књижевности у оквирима транскултурних теорија. Што се тиче теорије, она је рекла своју (прву) реч. На књижевним посленицима је да процене колико им нове идеје из области културологије нуде подстицаја да о књижевности сазнамо нешто што до сада још нисмо знали.